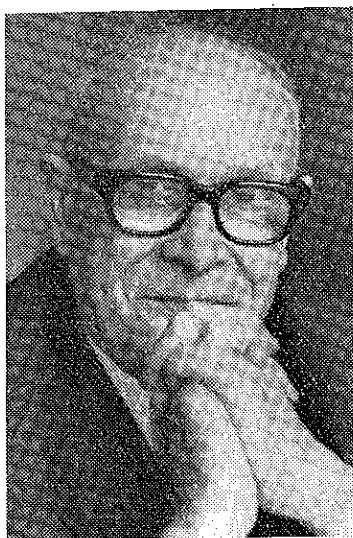

igen magas szinten művelt tudományos kedvtelésének, a kohászat története kutatásának hódol. Nemcsak a X. század kohászatának feltárásában alkotott maradandót, hanem a XVIII—XIX. század kohászati üzemeinek történetírásával is, amihez igen gondos irattári kutatásokat is végzett. Ásatásainak eredményeiről társszerzőkkel írt munkáját a nemzetközi kohászat-történelemben is egyedülálló minősítették. *Vastagh Gábor* tehát a technikatörténészek között is rangos helyet vívott ki magának.

Az elhangzottak nyomán nyilván Önök is egyöntetűen osztják azt a véleményt, hogy helyesen járt el a Gyógyszer-analitikai Szakosztály, amikor *Vastagh Gábor*t jelölte az újonnan alapított „Schulek Elemér”-emlékérem első kitüntetettjének, és megéltik örömeiket, amellyel ezt most ünnepélyesen átnyújtom.

Tisztelettel kérem *Vastagh* tanár urat, szíveskedjék az emlékéremet átvenni.

VÉGH ANTAL PROFESSZOR 70 ÉVES

Tisztelettel és hálás szeretettel köszöntjük 70 születésnapja alkalmából dr. Vég Antal egyetemi tanárt, lapunk alapítóját, 15 éven át volt főszerkesztőjét, akit szerkesztő bizottságunk tagjaként ma is a magunk patrónusának tekintünk.

*

Még 1956-ot írtunk, s alig jutottunk túl az október – novemberi zúrzavaros heteken, amikor Vég professzor tisztán látva a magyar gyógyszerészet, a magyar gyógyszerészek előtt álló új célokat, korszerű feladatokat, az „A Gyógyszerész” szaklap munkában elfáradt volt szerkesztőjének, Székely Jenőnek a nyugdíjba vonulását követően új szaklap megindítását kezdeményezte. Átlátva a gyógyszerészet korszerű fejlődésének egyrészt orvosi-biológiai, másrészt ipari-műszaki irányba mutató útjait, a „Gyógyszerészet” címen megindítandó új szaklap feladatául „a gyógyszerész-továbbképzés következetes szolgálatát, a gyógyszerészi kar korszerű szakmai tájékoztatását” jelölte meg.

Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet Gyógyszerész Szakcsoportjának vezetősége 1957. január 30-án

tartott értekezletén a kezdeményezést magáévá tette, egyben az új lap szerkesztő bizottságának megalakítására és főszerkesztői teendőinek ellátására Vég professzort felkérte.

„Az anyagok szakszerű ismeretének fogalomköre napról napra rohamosan gyarapszik. A gyógyszeranyagokra ez kiváltképp vonatkozik, mert a velük kapcsolatos ismeretek egyszerre két területen is bővülnek... az élettelen anyag sajátosságainak ismeretével, és az élő szervezetek mélyreható megismerésében... A két ismeretkör határterületeiből új ismeretkör alakult ki, amelynek központjába az a kölcsönhatás került, amely az élettelen anyag: a gyógyszer, és az élő szervezet: a beteg között fennáll...”

A fentebbi kiragadott bekezdés részlete annak a programnak, amelyet a „Gyógyszerészet” első évfolyamának első számában az újonnan megalakult szerkesztő bizottság a lap jóváhagyott célkitűzéseként közzé tett. Az évek során Vég professzor szerkesztő bizottsági elnöki és főszerkesztői működése alatt a terjedelem 24 oldalról 40-re növekedett, és olyan népes és aktív szerzői-munkatársi gárda alakult ki, amelyet annak idején csak ő látott lehetségesnek.

Következőkben rövidre fogva ismertetjük Vég Antal professzor hivatásbeli pályafutását a Budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem Tanácsának a Winkler Lajos Emlékéremát adásakor közreadott méltatása alapján.

Dr. Vég Antal 1903-ban született. Egyetemi szolgálatát 1929. októberében kezdte a Budapesti Tudományegyetem Bölcsészeti Karának I. Kémiai Intézetében mint *Winkler Lajos* professzor asszisztense. Az orvosi karra az 1949. szeptemberében megalapított Gyógyszerészi Kémiai Intézet tanszékvezető docenseként került át, és az Orvostudományi Egyetemen 1956. februárjában nyert egyetemi tanári kinevezést. Közel 10 éven át volt a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja.

Az orvosi karra átkerülve fokozatosan szakított a gyógyszerészi kémia egyoldalúan analitikus szemléletű oktatásával: az elméleti oktatást mindinkább a hatástani vonatkozások irányába terelte, hogy ezzel a hallgatóságnak minél szélesebb alapot

nyújtson gyógyszerhatástani stúdiumaik számára. Ez irányú törekvését bemutató tankönyv (*Szász és Takács* társszerzőkkel) ez év folyamán jelent meg.

A magyar gyógyszerkönyvekkel még *Winkler Lajos* professor mellett került kapcsolatba. 1930-tól kezdve részt vett a IV. Gyógyszerkönyv szerkesztési munkáiban, 1948-tól *Schulek Elemér* professor közvetlen munkatársa az V. kiadás szerkesztő bizottságában, és végül helyettese a VI. kiadás előkészítésekor. *Schulek Elemér* halála után (1964) *Végh* professor vezette a félbeszakadt munka befejezését. Ilyen irányú vezető tevékenysége a VI. Gyógyszerkönyv megjelenése után is változatlanul fennáll abban a formában, hogy az MTA-EüM Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Bizottságának elnöke és vezeti a kiegészítő kötet előkészítő munkálatait is. A Minisztérium megbízott főszakértőjeként vesz részt a KGST-vonalon folyó gyógyszerminőségi standardizálási munkálatokban (*Compendium Medicamentorum*). A WHO részéről is felkért gyógyszerkönyvi szakértő.

Végh professor a kémiai tudományok kandidátusa (1952). Tagja volt az MTA Kémiai Osztálya Gyógyszerészeti Főbizottságának; most az Osztály Analitikai Bizottságának tagja és a Gyógyszeranalitikai Munkabizottság volt elnöke. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógyszer-történeti Szakosztályának is elnöke. Tagja az Országos Gyógyszerészeti Intézet, valamint a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum tudományos bizottságának.

A felszabadulás után, 1947-ben a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság főtitkára és két lapjának (MGYT *Értesítője*, *Acta Pharmaceutica Hungarica*) felelős szerkesztője. Később a szakszervezetben belül megalakult Gyógyszerész Szakcsoport főtitkára, majd elnöke, ill. a MOTESZ megalakulása után 1968-ig a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke. Szakpolitikai működését elsősorban a gyógyszerész-továbbképzés szolgálta.

tába állította, mind személyes szervezéssel, mind előadások tartásával. Megszervezte a gyógyszerészszakfelügyelői képzést, melynek ma is vizsgabizottsági elnöke. „Gyógyszerész-továbbképzés” címen brosúrasorozatot szerkesztett, s ebben mint szerző is részt vett. A felszabadulás után megindult „A gyógyszerész” című lap szerkesztő bizottságának tagja, majd 1957-től 1972-ig (lemondásáig) a „Gyógyszerész” szaklap főszerkesztője; jelenleg is szerkesztő bizottsági tagja úgyszintén az „Acta Pharmaceutica Hungarica” tudományos szaklapnak is. A szakszervezeti mozgalommal való elmélyült kapcsolatát mutatja, hogy 1958 óta az Országos Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének elnökségi tagja, ill. 1968 óta alelnöke.

Végh professor az első között kapta meg a szakszervezeti Weil Emil-plakettet, a szakszervezeti munkáért SZOT-aranyjelvényt, az arany tiszteletdíjat; népnevelő munkáért Művelődésügyi miniszteri dícséretet. „Kiváló gyógyszerész”, a Magyar Gyógyszerészeti Társaságnak és a Német Demokratikus Köztársaság Gyógyszerészeti Társaságának tiszteletbeli tagja. Ő az első kitüntetett a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Kazay Endre-plakettjével és Than Károly-émlékplakettjével. A „Szocialista Munkáért Érdemérem” és a „Munkáért” birtokosa.

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság, lapjának a „Gyógyszerész”-nek háttérjain köszönti Végh professzort és kívánja, hogy még hosszú éveken át jó egészségben és töretlenül munkálkodjék a gyógyszerészközösség érdekében.

Mi, a „Gyógyszerész” jelenlegi szerkesztői, akik mind Végh professor tanítványai voltunk, és ebben a minőségünkben is követői, és egyben a magyar gyógyszerészet művelőinek szószólói is vagyunk. Végh Antal professor Úrnak, mindnyájunk kedves Tóni bátyjának továbbra is erőt, egészséget és szeretett hivatásának művelésében még sok örömet és sikert kívánunk.

FELÜLETI FESZÜLTÉG HATÁSA NEDVES POROK SZAKÍTÓSZILÁRDSÁGÁRA

Eaves, T., Jones, T. M.: Pharm Acta Helv. 47, 537 (1972).

Kísérleteikhez kalciumfoszfátot (porózus, tapadó), üvegpórt (nem porózus, nem tapadó) és nátriumkloridot (nem porózus, tapadó) használtak. Ezeket vízzel, tömény NaCl-oldattal, 5 %-os Tween-80-nal és 5,75 %-os alkohollal nedvesítették és nézték a szakítószilárdságot. Nem porózus anyag esetén a folyadékmennyiség növelésével tömörülés keletkezik, amikor megnő a szakítószilárdság. Ez állandó marad vagy csökken a száraz por eredeti szakítószilárdságától függően. A folyadék felületi feszültségének csökkenésével ugyancsak csökken a szakítószilárdság a függőleges kötőerők gyengülése miatt. Nem tapadó anyagokra elméletileg megállapítható a hatás, de a tapadókéra nem, minthogy ez komplexálódik az interpartikuláris erők természeté miatt. Porózus és tapadó anyag szakítószilárdsága független a folyadék mennyiségétől és felületi feszültségétől. Ennek az az oka, hogy a folyadék az intrapartikuláris pórusokban helyezkedik el, ahol nem tudja befolyásolni az interpartikuláris erőket (16).

Dr. Szepesy Angéla

EMULZIÓK

Seiller, M., mts. Pharm Acta Helv. 47, 516 (1972)

20 % folyékony paraffint és 15 % vizet tartalmazó emulziót készítettek különböző HLB (6, 7, 8, 8, 5, 9, 9, 5, 10, 10, 5, 11 és 12) értékű emulgenskeverékekkel. Megvizsgálták, hogy az emulgensek hozzáadása, a hőmérséklet, a fázisok összekeverése, a készülékek és a lehűtés mennyire befolyásolják az emulzió stabilitását. Ez utóbbi centrifugálással, viszkozitás- és részecskeméret-meghatározással ellenőrizték. Legmegfelelőbbnek azt az emulziót találták, amelynek készítésekor az emulgenst a megfelelő fázisban oldották, mindkét fázist 70°C-ra felmelegítették és a vizes fázist elegyítették az olajoshoz. A kritikus HLB-érték 8,5, a részecskék mérete 1 µm alatt volt. 60°C feletti hőmérséklet nem befolyásolja a kritikus HLB-t. Ha azonban a készítést alacsonyabb hőfokon végezték (30°, 40°, 45°, 50°) a kritikus HLB 9,5-re változott, a részecskék nagysága és a viszkozitás is megnőtt. A fázisok összekeverésének sorrendje nincs hatással a stabilitásra. Különböző készülékek (homogenizátor, ultrahang, kolloid malom) a kritikus HLB-nél nem befolyásolják a stabilitást. A hűtés gyorsasága nincs számottevő hatással a stabilitásra, de fontos, hogy az egész lehűlési időszak alatt keverni kell a készítményt (21).

Dr. Szepesy Angéla